

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om hemvårdsstöd för barn och lag om ändring av 11 a § lagen om barndagvård

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås stiftande av en ny lag om hemvårdsstöd för barn, som skall ersätta den nuvarande lagen om stöd för vård av barn i hemmet från 1985. Syftet med lagförslaget är att förbättra kundservicen vid ansökan om stöd för hemvård och vid utbetalningen samt rationalisera förvaltningen genom att på folkpensionsanstalten överföra alla uppgifter som hör till verkställigheten av stöd för hemvård av barn. Dessutom skall vissa justeringar av närmast teknisk natur göras i de gällande stadgandena om stöd för hemvård.

Samtidigt med denna proposition avläts en proposition med förslag till barnbidragslag.

Också hela verkställigheten av denna förmån föreslås bli överförd på folkpensionsanstalten. Reformerna är en del av en större överföring av uppgifter till folkpensionsanstalten. Det är meningen att moderskapsunderstöden, underhållsstöden, militärunderstöden, studiestöden och det allmänna bostadsbidraget skall börja skötas av folkpensionsanstalten 1994. Dessutom görs 1992 och 1993 försök med en partiell överföring av utkomststödet på folkpensionsanstalten.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft den 1 januari 1993.

INNEHÅLL

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	1.1. Lag om hemvårdsstöd för barn	7
1. Nuläget och de föreslagna ändringarna ...	3	1.2. Lag om barndagvård	13
1.1. Nuläget	3	2. Ikraftträdande	13
1.2. De föreslagna ändringarna	4	LAGTEXTER	14
2. Beredningen av ärendet	5	1. Lag om stöd för hemvård av barn	14
3. Propositionens verkningar i fråga om orga- nisation och ekonomi	6	2. Lag om barndagvård	19
DETALJMOTIVERING	7	Parallelltext	20
1. Motiveringen till lagförslagen	7	Lag om barndagvård	20

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna förändringarna

1.1. Nuläget

Lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85) trädde enligt lagen om införande av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (25/85) stegvis i kraft så att föräldrarna till alla barn som inte har fyllt tre år vid ingången av 1990 i enlighet med lagen kunde få stöd för vård av barn i hemmet eller kommunal dagvårdsplats för ordnande av vården av barn under tre år enligt eget val när rätten till föräldrapenning upphör.

Genom lagen om ändring av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (631/91), som träder i kraft vid ingången av 1993, har rätten att välja mellan stöd för vård av barn i hemmet eller av kommunen anordnad dagvårdsplats ytterligare utvidgats till att omfatta också föräldrar till treåriga barn.

Stadgandena om partiellt stöd för vård av barn i hemmet togs in i lagen genom en lag som trädde i kraft vid ingången av mars 1989 (4/89) och som gällde till utgången av samma år. Giltighetstiden för stadgandena om stödet har dock därefter årligen förlängts med ett år i taget, senast till utgången av 1992. Vid fastställandet av budgeten för 1993 fattas beslut om att hålla stadgandena i kraft 1993.

Stöd för vård av barn i hemmet har 1985-1991 i medeltal betalats ut till följande belopp (årliga medeltal):

år	grunddel	syskonförhöjning	tilläggsdel	partiellt stöd
1985	15 780	3 248	2 034	—
1986	32 547	5 654	3 977	—
1987	43 520	28 234	16 608	—
1988	50 542	33 109	24 176	—
1989	59 141	37 493	29 411	1 609
1990	77 371	42 891	37 740	1 860
1991	81 891	44 242	43 193	1 941

År 1991 betalades 2 110 miljoner mark i lagstadgat stöd för vård av barn i hemmet.

Enligt gällande lag avses med stöd för vård av barn i hemmet ett ekonomiskt stöd som betalats till föräldrarna eller andra vårdnadshavare för barn som inte har fyllt tre år. Stödet

består av en grunddel, en syskonförhöjning och en tilläggsdel.

Grunddel betalas om det i familjen finns ett barn som inte har fyllt tre år och som inte vårdas i kommunal dagvård. Från den 1 januari 1992 uppgår grunddelen till 1 951 mark per kalendermånad. Grunddelens belopp är bundet till det index (APL-index) som har fastställts för tillämpningen av lagen om pension för arbetstagare.

Syskonförhöjning betalas om det i familjen utom det barn som ger rätt till grunddel finns andra barn som inte har fyllt sju år. Syskonförhöjningen är 20 procent av grunddelen för varje barn som ger rätt till förhöjning.

Tilläggsdel betalas om det barn som ger rätt till grunddel huvudsakligen sköts i sitt eget hem av någondera av föräldrarna eller någon annan vårdnadshavare. Dessutom förutsätts det att familjens månatliga inkomster inte överskrider den gräns som ger rätt till tilläggsdel. Tilläggsdelens fulla belopp är 80 procent av grunddelen. År 1992 betalas tilläggsdel till fullt belopp till en familj vars skattepliktiga inkomster är högst 4 535 mark per kalendermånad. Om familjens skattepliktiga inkomster är större minskas den fulla tilläggsdelen med 15 procent av det belopp med vilket familjens skattepliktiga inkomster överskrider inkomstgränsen. Syftet med tilläggsdelen är att särskilt stöda vården av barn i dess eget hem. Nästan alla familjer som sköter sina barn i det egna hemmet får tilläggsdel, för en del blir dock beloppet tämligen lågt. År 1991 var det genomsnittliga beloppet ungefär 1 030 mark.

Med partiellt stöd för vård av barn i hemmet avses ekonomiskt stöd till förälder eller annan vårdnadshavare för ett barn som inte har fyllt tre år, när förälderns eller vårdnadshavarens genomsnittliga arbetstid per vecka på grund av vården av barnet är högst 30 timmar. Det partiella stödet uppgår till 25 procent av grunddelen av stöd för vård av barn i hemmet.

Stöd för vård av barn i hemmet är skattepliktig inkomst för mottagaren.

Stöd för vård av barn i hemmet söks hos socialnämnden i den kommun som enligt 3 kap. socialvårdslagen (710/82) är skyldig att arrangera socialservice för sökanden. Stödet utbetalas av folkpensionsanstaltens lokalbyrå enligt beslut av socialnämnden. Kommunen skall före den 20 varje månad på det sätt som

bestäms av folkpensionsanstalten meddela den vilka personer som under månaden får stöd för vård av barn i hemmet samt de belopp som betalas till dem. I praktiken görs anmälan till folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Utbetalningen av stödet sker en gång i månaden senast den sista vardagen i månaden i efterskott så att den första posten betalas till familjen senast den sista vardagen i den hela kalendermånad som följer på den månad då ansökan om stödet gjordes.

Eftersom stödet för vård av barn i hemmet är skattepliktig inkomst verkställer folkpensionsanstaltens lokalbyrå förskottsinnehållning på stödet. Till innehållet motsvarar förfarandet förskottsinnehållningen på moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning.

De senaste åren har det fötts ungefär 65 000 barn per år. När rätten till föräldrapenning upphör fattas det för nästan alla barn ett beslut om att bevilja antingen stöd för vård av barn i hemmet eller kommunal dagvårdsplats enligt familjens val. Det är också möjligt för familjen att övergå från systemet med stöd för vård av barn i hemmet till kommunal dagvård och tvärtom, varvid flera beslut kan komma i fråga för en och samma familj.

Stödet för vård av barn i hemmet finansieras av kommunen. För den verksamhet som kommunen finansierar får den statsandel enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (677/82).

Kommunen skall före den 20 varje månad meddela folkpensionsanstalten det sammanlagda beloppet av de stöd för vård av barn i hemmet som skall betalas under månaden. I praktiken betalas summan in på folkpensionsanstaltens lokalbyrås konto. Enligt lagstiftningen om folkpensionsanstalten är det inte möjligt för den att betala ut förmånerna till mottagarna om inte medel som motsvarar betalningsuppgiften på nämnda sätt har överförts till folkpensionsanstaltens disposition.

Dessutom skall kommunen ersätta folkpensionsanstalten för de förvaltningskostnader som följer av utbetalning av stöd för vård av barn i hemmet. Också de förvaltningskostnader som föranleds av utbetalning av stöd för vård av barn i hemmet är utgifter som ger kommunerna rätt till statsandel.

Utom det stöd för vård av barn i hemmet som baserar sig på lagen om stöd för vård av barn i hemmet har många kommuner egna separata system för hemvård av barn, så

kallade kommuntillägg. Vid ingången av 1991 fanns det 56 sådana kommuner. På basen av separata avtal som ingåtts med kommunerna sköter folkpensionsanstalten utbetalningen också av dessa för ungefär 40 kommuner. Flera kommuner har avstått från kommuntilläggen. Vid ingången av 1992 betalades det kommuntillägg i bara 42 kommuner. År 1991 betalades sammanlagt ungefär 600 miljoner mark i kommuntillägg. För 1992 har kommunerna reserverat anslag på 452 miljoner mark för kommuntilläggen.

1.2. De föreslagna ändringarna

Den föreslagna överföringen av stödet för hemvård av barn att handhas av folkpensionsanstalten är en del av en större reform. Samtidigt med denna proposition avläts en regeringsproposition om överföring av barnbidragen att handhas av folkpensionsanstalten från ingången av 1993. Enligt den kommission för överföring av uppgifter som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet är avsikten att ytterligare överföra handhavandet av moderskapsunderstödet, underhållsstödet, militärunderstödet, bostadsbidraget och studiestödet till folkpensionsanstalten från ingången av 1994. I kommissionens uppdrag ingår dessutom att arrangera försök för att reda ut i vilken utsträckning det är möjligt att överföra utbetalningen av utkomststödet till folkpensionsanstalten. Försöket arrangeras 1992 och 1993.

Reformprojektet är baserat på statsminister Esko Aho's regeringsprogram av den 26 april 1991, där det konstateras att systemen för basutkomsten förenklas och att möjligheterna utreds att enligt den så kallade "principen med en enda lucka" överföra utbetalningen av förmånerna till folkpensionsanstalten. I den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 1992 konstateras mera exakt än i regeringsprogrammet: "För förenklande av socialskyddsförvaltningen, för förbättrande av möjligheterna att erhålla service och för tryggande av medborgarnas rättsskydd bereds överföringen av utbetalningen och verkställigheten av stöd för vård av barn i hemmet, barnbidrag, moderskapsunderstöd, studiestöd, bostadsbidrag, militärunderstöd, underhållsstöd och i tillämpliga delar utkomststöd till folkpensionsanstalten".

Avsikten med reformen är att förverkliga

den så kallade ”principen med en enda lucka” så att medborgaren kan få de sociala förmånerna genom så få besök som möjligt hos de olika myndigheterna. Det borde vara möjligt att betjäna klienten bättre än tidigare bland annat genom att han inte behöver ge samma uppgifter om sig själv till flera olika myndigheter och att en enda myndighet å andra sidan kan använda en gång erhållna uppgifter för att bevilja flera förmåner. Att få stöd för vård av barn i hemmet förutsätter i allmänhet inte mera än ett besök hos den beviljande och betalande myndigheten. Ofta är det tillräckligt att enbart sända in ansökan. För klienten fungerar servicen bäst när det är så enkelt som möjligt att ansöka om en förmån och å andra sidan fungerar utbetalningssystemet säkert, så att klienten utan osäkerhetsfaktorer får in sin förmån på kontot en bestämd dag.

Förverkligad i sin helhet innebär reformen bl.a. att förfarandet vid ansökan om familjepolitiska förmåner förenklas ur medborgarens synvinkel. När klienten besöker folkpensionsanstaltens lokalbyrå för att ansöka om moderskapspenning kan hon samtidigt sköta ansökan om både moderskapsunderstöd och barnbidrag samt dessutom få information om stödet för hemvård av barn och om hur man ansöker om det.

Ett data- och betalningssystem som är koncentrerat till folkpensionsanstalten kan från förvaltningssynpunkt vara betydligt effektivare och enklare än det nuvarande tudelade systemet som fungerar illa för både klienten och förvaltningen. Om verkställighetsuppgifterna för flera förmåner samlas hos en och samma instans kan detta i praktiken också medverka till att definitionerna och begreppen steg för steg förenhetligas särskilt i fråga om förfarandet vid verkställigheten av och grunderna för beviljandet av olika förmåner. Meningen är att begreppen och definitionerna så långt möjligt skall förenhetligas redan i samband med lagstiftningen vid överföring av förmånerna.

Systemet för stöd för vård av barn i hemmet är invecklat både för förvaltningen och klienten också därför att som mest ungefär 60 kommuner också har betalt kommundillägg som de själva har bekostat utöver det lagstadgade stödet för vård av barn i hemmet. På basen av separata avtal med kommunerna har folkpensionsanstalten också ombesörjt utbetalningen av kommundilläggen i ungefär 2/3 av de kommuner som betalar kommundillägg.

I propositionen föreslås det att kommundilläggen skall förenas med det lagstadgade stödet så att också de i sin helhet handhas av folkpensionsanstalten. Det här innebär att ”principen med en enda lucka” verkställs både för förvaltningen och medborgaren.

En förutsättning för att verkställigheten av de av prövning beroende kommundilläggen skall kunna kopplas samman det lagstadgade systemet med stöd för hemvård är att bestämmelser utformas för grunderna för beviljande av kommundillägg så att de blir enhetligare än nu och så att folkpensionsanstalten inte vållas oskäliga svårigheter av uppgifterna i samband med verkställigheten. Avsikten är att stadgandena om kommundillägg skall vara extensiva så att det finns spelrum för det kommunala beslutsfattandet i fråga om belopp och inriktningen av stödet.

Enligt förslaget skall tilläggsstöd kunna betalas enbart till dem som omfattas av det nuvarande lagstadgade stödet.

Propositionen syftar till att ta med de av prövning beroende kommundilläggen som en del av det lagstadgade systemet endast vad verkställigheten beträffar. I fråga om finansieringen skall de fortfarande stå utanför statsandelen och de beaktas inte heller vid översynen av fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna.

Med undantag för utbetalningen har kommunen enligt de nuvarande stadgandena handhaft de uppgifter som ingår i verkställigheten av stöd för vård av barn i hemmet. Därför har det varit motiverat att socialvårdslagen har tillämpats på det stöd som kommunen betalar. När verkställigheten helt och hållet överförs till folkpensionsanstalten är det på grund av sakens karaktär ändamålsenligt att börja tillämpa vissa stadganden som stabiliserats inom socialförsäkringslagstiftningen. Detta förutsätter bl.a. att vissa stadganden om förvaltningen intas i den lag som ges om stöd för hemvård av barn. Oberoende av denna lag skall länsrätten fortfarande vara allmän rättsinstans vid tvistemål om ersättningsskyldigheten kommunerna emellan.

2. Beredningen av ärendet

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 15 januari 1992 en kommission med uppgift att bereda överföringen av ovannämnda förmåner

till folkpensionsanstalten. Utom för social- och hälsovårdsministeriet fanns det i kommissionen företrädare för statsrådets kansli, finansministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsostyrelsen, folkpensionsanstalten samt kommunernas centralorganisationer.

De förhandlingar som regleringsdokumentet förutsätter har förts om regeringens proposition.

Regeringens proposition baserar sig på kommissionens förslag.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och ekonomi

De förfrågningar som kommissionen för överföring av uppgifter gjorde hos alla kommuner visade resultaten att ungefär 150 personers arbetsinsats frigörs i kommunerna vid en överföring av hela verkställigheten av stöd för hemvård av barn till folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstaltens nuvarande uppgift att betala ut stöd kräver ungefär 80-90 årsverken. Dessutom medför reformen åtminstone i övergångsfasen planeringsarbete för automatisk databehandling och annat planeringsarbete både på lokalbyråerna och inom central- och distriktsförvaltningen. Planeringsarbetet och det tekniska underhållet ingår inte i bedömningarna av personalbehovet i propositionen, inte heller det tekniska underhållsarbetet. Folkpensionsanstalten behöver dock inte enligt egen bedömning mera ordinarie personal än nu för att sköta uppgifterna enligt lagförslaget.

Socialförvaltningens och folkpensionsanstaltens siffror över personalbehovet avviker från varandra bl.a. därför att många kommuner inte har tillgång till behövlig datateknik. När hela verkställigheten har överförts till folkpensionsanstalten kan de uppgifter som krävs för att bevilja stödet insamlas redan när moderskapspenningen beviljas. För verkställigheten skall utvecklas en riksomfattande ADB-tillämpning som är betydligt mera utvecklad än det nuvarande utbetalningssystemet. På grund av folkpensionsanstaltens vidsträckta servicenät och utvecklade ADB-system räknar man med att omläggningen då inte leder till en permanent personalökning utan behovet kan fyllas genom interna personalarrangemang inom anstalten.

Någon ändring föreslås inte i kommunernas och statens finansieringsandelar.

Eftersom överföringen av uppgifter i samband med stöd för hemvård av barn från kommunerna beräknas frigöra ungefär 150 personers arbetsinsats och folkpensionsanstalten tack vare samtidiga rationaliseringsåtgärder inte enligt egen bedömning permanent kommer att behöva ny arbetskraft för att handha uppgiften, kan man räkna med att reformen medför inbesparade arbetskraftskostnader på ungefär 28,5 miljoner mark.

Enligt det nuvarande systemet har kommunerna dessutom betalt en årlig ersättning till folkpensionsanstalten i ersättning för verksamhetsutgifter. Social- och hälsovårdsministeriet har på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört kommunernas centralorganisationer varje år fastställt grunderna för dessa verksamhetsutgifter. När grunderna fastställs har som en faktor som minskar ersättningen beaktats den räntefördel som folkpensionsanstalten har fått genom förskottbetalningssystemet vid finansieringen av hemvårdstödet för barn. Det har beräknats att de verksamhetsutgifter som folkpensionsanstalten vållades 1991 av utbetalningen av stödet var cirka 25 miljoner mark. Efter beaktande av den kalkylerade räntefördelen har det framställts att den ersättning som skall uppbäras hos kommunerna blir 15,6 miljoner mark.

I propositionen har det ovan relaterade systemet för ersättning av verksamhetsutgifterna frångåtts. De verksamhetsutgifter som verkställigheten av lagen medför föreslås bli räknade som verksamhetsutgifter för folkpensionsanstalten. Förfarandet kan anses vara ändamålsenligt, eftersom folkpensionsanstalten framgent skall sköta det verkställighetsarbete som propositionen förutsätter. Detta är också administrativt enkelt.

Eftersom kommunernas lagstadgade uppgifter blir mindre omfattande till följd av reformen minskas kommunernas statsandel med 14 miljoner mark för personalutgifterna och med 7,5 miljoner mark för förvaltningsutgifterna.

Om kommundilläggen tas med i det system som verkställs av folkpensionsanstalten minskar också det förvaltningskostnaderna för kommunerna. Kommunerna har använt uppskattningsvis 13 personers årsarbetsinsats enbart för handhavandet av de nuvarande kommundilläggen. På denna grund minskas kommunernas statsandel med 2,5 miljoner mark.

DETALJMOTIVERING

1. Motiveringen till lagförslaget

1.1. Lag om stöd för hemvård av barn

Allmänt. Enligt förslaget skall den nya lagen om stöd för hemvård bilda en enhetlig samling stadganden som skall innehålla både de materiella stadgandena om stödet för hemvården och stadgandena om de förfaringsätt som skall följas vid verkställigheten av stödet.

Med undantag för överföringen av hela verkställigheten till folkpensionsanstalten, vissa tekniska justeringar i de gällande stadgandena om stödet samt överföringen av de s.k. kommundilläggen till lagen skall den nya lagen motsvara den tidigare.

1 §. *Val av vårdform.* Paragrafens 1 mom. har i sak samma innehåll som 1 § 1 mom. i den gällande lagen. Det föreslås dock att stadgandet skall preciseras så att i det understryks att stödet för hemvård av barn har karaktären av alternativ till kommunal dagvårdsplats såsom en del av det socialservicesystem som på annat sätt stöder arrangemang för vården av barn. Ändringen är teknisk och förutsätter att en motsvarande precisering görs i 11 a § 2 mom. lagen om barndagvård (36/73).

2 §. *Stöd för hemvård av barn.* Paragrafen motsvarar i sak 2 § i den gällande lagen. I överensstämmelse med 1 § föreslås det att stadgandet skall understryka stödets karaktär av ekonomiskt stöd för ordnande av vården av ett barn.

3 §. *Verkställighet.* Folkpensionsanstalten skall handha uppgifterna enligt den föreslagna lagen. I vissa frågor av närmast teknisk natur, såsom behandlingen av ansökningar och utbetalningen av förmåner, skall tillämpas stadgandena om moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning i sjukförsäkringslagen (364/63). Tillämpning av socialvårdslagen på stöd för hemvård av barn skall beroende på sakens natur inte längre komma i fråga.

4 §. *Finansiering.* Enligt förslaget skall kommunen fortfarande betala full ersättning till folkpensionsanstalten för de kostnader som utbetalningen av stödet orsakar.

Kommunen skall i regel svara för kostnaderna för de utbetalda stöden utgående från för vem kommunen enligt 13—15 §§ socialvårdslagen (710/82) och 4 § socialvårdsförordningen (607/83) är skyldig att ordna socialservice. I

stället för det hänvisningsstadgande som finns i den nuvarande lagens 3 § anges principerna i detalj i paragrafens 2 mom. för att principerna skall vara entydiga. Syftet med regleringen är inte att ändra den nuvarande tolkningslinjen med avseende på kommunernas ansvar för ordnandet av verksamheten. Det föreslås dock att nuvarande praxis skall ändras så att den kommun i vilken stödtagaren bor eller, på de grunder som nämns i stadgandet, vistas den 1 i månaden, skall svara för stödposten den månaden. Preciseringsen syftar till att i administrativt hänseende förenkla de situationer då stödtagaren flyttar från en kommun till en annan mitt under månaden, varvid delningen av stödposten mellan två eller flera kommuner enligt boendedagarna är arbetsdryg och dessutom inte alltid kan redas ut när förskott enligt 5 § 1 mom. i förslaget begärs hos kommunen senast den 15 i månaden. På samma grunder skall också bestämmas rätten enligt 17 § i lagförslaget till kommunvis förhöjt stöd för hemvård av barn i enlighet med i vilken kommun personen i fråga bor eller vistas den 1 i månaden. Tvister om gäller ersättningskyldigheten kommuner emellan skall fortfarande enligt lagens 25 § avgöras av länsrätten.

Enligt paragrafens 3 mom. skall från ersättningen för kostnaderna dras av skillnaden mellan de förskott som kommunen har betalt tidigare med stöd av 5 § och det stöd som de facto har utbetalts på betalningsdagen samt stöd som har återkrävts med stöd av 18 §.

5 §. *Betalning av förskott.* Folkpensionsanstalten kan inte använda medel från sina folkpensions- eller sjukförsäkringsfonder för betalning av stödet. För trygghet av folkpensionsanstaltens betalningsberedskap föreslås det därför i paragrafen att det i motsvarighet till nuvarande praxis skall stadgas att kommunen skall betala förskott till anstalten. För betalningen av förskottet skall folkpensionsanstalten enligt paragrafens 1 mom. senast den 15 varje månad meddela kommunen det sammanlagda antalet personer som under den månaden får stöd för hemvård. Enligt paragrafens 2 mom. skall summan på basis av meddelandet betalas till folkpensionsanstalten i förskott på det sätt som den bestämmer senast den 20 i samma månad. Folkpensionsanstalten har inte enligt lagstiftningen om den möjlighet att betala stödet till mottagaren, om inte motsvaran-

de belopp så som här avses har betalats in på förhand.

6 §. *Verksamhetsutgifter.* Förfarandet vid ersättning av verksamhetsutgifterna för en enskild ersättningstransaktion enligt den gällande lagstiftningen skall förenklas. Enligt det föreslagna förfarandet skall verkställighetsutgifterna för verkställigheten av lagen räknas som verksamhetsutgifter för folkpensionsanstalten. På basis av lagens 3 § sköter folkpensionsanstalten hela det verkställighetsarbete som lagen påkallar. Av denna orsak är det ändamålsenligt att folkpensionsanstalten svarar för verksamhetsutgifterna för detta arbete. Förfarandet är också administrativt enkelt.

7 §. *Förhållandet till andra lagar.* Eftersom avsikten är att lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården fortfarande med de undantag som stadgas i 2 mom. skall tillämpas på den verksamhet som avses i denna lag, föreslås det att i paragrafens 1 mom. skall tas in en hänvisning till planerings- och statsandelslagen.

I den gällande lagstiftningen finns det inga stadganden om det stöd som betalas ut enligt kommunernas prövning, dvs. kommuntilläggen. När verkställigheten av dem nu kopplas till verkställigheten av det lagstadgade stödet, är det inte meningen att ändra finansieringen av dem. För att göra detta klart föreslås att i paragrafens 2 mom. skall stadgas att planerings- och statsandelslagen dock inte skall tillämpas på kostnaderna för sådant förhöjt stöd för hemvård av barn som avses 17 §.

8 §. *Basdel.* Basdel kan erhållas om det i familjen finns ett barn som inte har fyllt fyra år och barnets förälder eller en annan vårdnadshavare för barnet har valt stöd enligt denna lag i stället för kommunal dagvårdsplats. Detta motsvarar den gällande lagstiftningen. I paragrafens 1 mom. föreslås dessutom att basdel inte heller skall betalas för tiden för särskild moderskapspenning. Stadgandena om särskild moderskapspenning togs in i sjukförsäkringslagen genom en lag som trädde i kraft från ingången av juli 1991 (1192/90). Särskild moderskapspenning betalas enligt lagens 23 g § på grundval av risk för fostrets utveckling eller för graviditeten högst tills den rätt till moderskapspenning som avses i lagens 23 § 1 mom. börjar. Ett villkor för förmånen är att ett kemiskt ämne, strålning eller en smittsam sjukdom, som har samband med hennes arbete eller förhållandena på hennes arbetsplats, bedöms medfö-

ra risk för fostrets utveckling eller havandeskapet, och något annat arbete inte kan ordnas för den försäkrade. Ett villkor är också att den försäkrade inte har något annat arbete eller är i eget arbete som avses i lagens 15 § 2 mom.

Enligt paragrafens 2 mom. skall beloppet av basdelen motsvara den nuvarande grunddelen.

I paragrafens 3 mom. föreslås att basdelen fortfarande skall vara bunden till APL-index. Justeringen skall ske kalenderårsvis. Såsom det konstateras i 28 § 1 mom. motsvarar det i paragrafens 2 mom. avsedda beloppet av basdelen det löneindextal som enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställt för 1992. Avsikten är att lagen skall träda i kraft från ingången av 1993. Av denna orsak skall den första justeringen göras räknat från ingången av ikraftträdelseåret för att gälla året i fråga.

9 §. *Syskonförhöjning.* Paragrafen har i sak samma innehåll som 6 §, som gäller syskonförhöjning, i den gällande lagen. Till de förmåner enligt sjukförsäkringslagen som räknas upp i det nuvarande stadgandet har dock fogats särskild moderskapspenning. Enligt 23 § 4 mom. sjukförsäkringslagen betalas föräldrapenning på grundvalen av vård av adoptivbarn. För att oklarheter skall undvikas föreslås det dessutom i 2 mom. i denna paragraf en precisering enligt vilken syskonförhöjningen fortfarande betalas, om en familj som får syskonförhöjning börjar få moderskaps- eller föräldrapenning. Preciseringsen ändrar inte nuvarande praxis.

Enligt paragrafens 3 mom. skall syskonförhöjningen vara 20 procent av basdelen för varje barn som ger rätt till förhöjning.

10 §. *Tilläggsdel.* Paragrafen har i sak samma innehåll som 7 § i den gällande lagen. Till de förmåner som räknas upp i 1 mom. har i överensstämmelse med det som konstateras i fråga om basdel och syskonförhöjning fogats särskild moderskapspenning. Vidare har i paragrafen gjorts en motsvarande precisering som ovan under 9 §, i fråga om föräldrapenning för vård av adoptivbarn. Preciseringarna medför inga ändringar i nuvarande praxis.

11 §. *Tilläggsdelens storlek.* Enligt 1 mom. skall tilläggsdelen till fullt belopp som nu vara 80 procent av basdelen.

Den inkomstgräns som avses i 2 mom. motsvarar inkomstgränsen enligt den gällande lagen. I 3 mom. föreslås att inkomstgränsen fortfarande skall vara bunden vid APL-index. På samma sätt som i fråga om basdelen skall

den första justeringen således göras så att den gäller 1993.

I paragrafens 4 mom. föreslås ett likadant stadgande som 7 § 4 mom. i den nuvarande lagen, nämligen att det i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88) stadgas vad som vid tillämpningen av lagen om stöd för hemvård av barn avses med skattepliktiga inkomster. I paragrafen föreslås dessutom för undvikande av oklarheter att tilläggsdelen skall på samma sätt som enligt nuvarande praxis bestämmas utgående från situationen vid utbetalningstidpunkten.

Enligt momentet skall dock inte när tilläggsdelen bestäms som inkomster beaktas det stöd för hemvård av barn som fastställandet av tilläggsdelen avser. Om tilläggsdel dessutom betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen, beaktas av denna förmån på motsvarande sätt såsom inkomst endast den del som överstiger det beräknade sammanlagda beloppet av basdelen av stödet för hemvård av barn och de syskonförhöjningar som eventuellt betalas till familjen. För närvarande ingår motsvarande stadgande om förmåner som inte skall beaktas när tilläggsdelen bestäms i 5 § förordningen om stöd för vård av barn i hemmet. Stadgandet har endast preciserats med omnämmandet av särskild moderskapspenning.

Enligt 9 § 2 mom. i den gällande lagen beviljas tilläggsdel för högst ett år i sänder. Tilläggsdelen skall dock justeras under året om familjens inkomster har förändrats väsentligt eller om tilläggsdelens belopp visar sig vara väsentligt oriktigt. Att bevilja tilläggsdel för högst ett år i sänder är oändamålsenligt i förvaltningshänseende och därför föreslås det att förfarandet skall slopas. Det har dock fortfarande ansetts ändamålsenligt att ha ett eget stadgande om justering av tilläggsdelen på grund av förändring av inkomster i lagen. Förutsättningarna för justering bibehålls för övrigt oförändrade, utom att folkpensionsanstalten ges rätt att bestämma vad som avses med avsevärd förändring vid tillämpandet av lagen. Detta betyder att om inkomsterna har stigit minst ett visst belopp, skall tilläggsdelens storlek justeras. Också stödtagaren skall ha skyldighet att anmäla en sådan förändring. Till exempel vid justering av grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) är det fråga om en väsentlig föränd-

ring, om familjens totalinkomster har stigit minst 10 procent från dem på basis av vilka förmånen senast beräknades. Ett likadant förfarande kunde tillämpas också när tilläggsdelen justeras. När inkomsterna minskar skall tilläggsdelens storlek justeras på samma sätt som nu.

12 §. *Ansökan. Beviljande.* Enligt 3 § förordningen om stöd för vård av barn i hemmet söks stödet på en blankett för vilken social- och hälsovårdsministeriet fastställer formuläret. Utgångspunkten i den nu föreslagna paragrafens 1 mom. är att stödet skall kunna sökas så smidigt som möjligt. Det har därför inte ansetts vara nödvändigt att bibehålla kravet på en särskild skriftlig ansökan, utan ansökan skall med beaktande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande (598/82) kunna ske också på något annat sätt som folkpensionsanstalten bestämmer. I praktiken skall skriftligt förfarande dock fortfarande användas vid ansökan. Största delen av dem som ansöker om stöd för hemvård finns redan innan stödet betalas inom moderskaps- och föräldrapenningsystemet enligt sjukförsäkringslagen. Redan när dessa förmåner söka är det således möjligt att också få de uppgifter som behövs för stödet för hemvård.

I paragrafen föreslås inte heller något stadgande om hos vilken av folkpensionsanstaltens lokalbyråer stödet för hemvård skall sökas. En ansökan som lämnats in till vilken lokalbyrå som helst sänds med beaktande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande till den behöriga lokalbyrån för behandling. Byrån bestäms på samma sätt som vid ansökan om moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen. Förslaget avviker från det nuvarande förfarandet i vissa fall, ty i praktiken innebär regleringen att stödet söks hos någon annan byrå än lokalbyrån i det försäkringsdistrikt som sökandens vistelsekommun hör till. Den föreslagna ansökningsplatsen skall dock alltid vara densamma som den lokalbyrå hos vilken moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen söks.

Den i den nuvarande lagens 9 § 3 mom. angivna maximitiden om sex månader för retroaktiv utbetalning av stödet föreslås i paragrafens 2 mom. bli ändrad så att stöd av särskilda skäl kunde betalas också för en längre tid, räknat från det rätten uppkom. Såsom särskilda skäl skall härvid anses närmast situ-

ationer då ansökan inte har blivit gjord till följd av oriktiga eller vilseledande uppgifter som en myndighet har lämnat. I praktiken kan största delen av de behövliga uppgifterna insamlas och behövlig information lämnas redan i samband med behandlingen av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsärendet enligt sjukförsäkringslagen. Ändrat på det föreslagna sättet motsvarar stadgandet de principer som allmänt gäller inom socialförsäkringslagstiftningen.

Enligt 3 mom. skall stöd för hemvård av barn inte beviljas för en kortare tid än en månad. Motsvarande stadgande ingår i gällande 9 § 1 mom.

13 §. *Stödtagare.* Det föreslås att stadgandet om stödtagare i den gällande lagens 8 § 1 mom. skall tas in i den nya lagens 13 §. Det föreslås dock att stadgandet skall ändras så att om stödet omfattar tilläggsdel, skall stödet betalas till den förälder eller andra vårdnadshavare som faktiskt sköter barnet i sitt hem.

Enligt lagens 10 § är en förutsättning för tilläggsdel att barnet sköts i sitt eget hem. Det mest ändamålsenliga är att den som sköter barnet hemma också får stödet. Ändringen klarlägger också de problem som har förekommit vid lyftande av stödet i synnerhet när det är frågan om sammanjämkning av tilläggsdel och förmåner enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84).

14 §. *Utbetalning.* Paragrafens 1 och 2 mom. motsvarar stadgandena om utbetalning av stödet i 9 § 1 och 4 mom. i den gällande lagen.

I paragrafens 3 mom. skall stadgas om stödets storlek i situationer då stöd inte betalas för en hel kalendermånad. I den gällande lagen finns motsvarande stadgande i 5 § 2 mom.

15 §. *Betalningssätt. Förlust av stödpost.* Det föreslås att det stadgande om utbetalning av stödet som nu finns i 2 § 1 mom. förordningen om stöd för vård av barn i hemmet skall tas in i 1 mom. Stadgandet om den första betalningsdagen för stödet skall dock strykas såsom onödigt. Betalningsdagen för stödet skall vara den sista vardagen i varje kalendermånad. I momentet föreslås dessutom ett stadgande om betalningsplatsen. Stödet skall månatligen i efterskott betalas in på det konto sökanden meddelar i en penninginrättning i Finland.

I momentet föreslås ett stadgande om exceptionellt betalningsförfarande. Med situationer, då det inte är möjligt att göra inbetalningen på kontot, avses i paragrafen hinder för normal

betalning till följd av till exempel en bankstrejk. Inverkan av ett särskilt skäl på exceptionellt förfarande skall bedömas av folkpensionsanstalten. Med särskilt skäl avses till exempel ett fel eller någon annan störning vid utbetalningen. När stödsökanden eller mottagaren framställer om avvikelse från de ordinarie betalningsförfarandet förutsätts det att han till stöd för sitt yrkande i fråga om en viss post lägger fram utredning, och att det med beaktande av detta samt lokala synpunkter som påverkar utbetalningen avgörs om det är fråga om ett sådant särskilt skäl som kan godkännas som grund för avvikelser från det normala betalningsförfarandet.

Enligt gällande 9 § 5 mom. betalas en stödpost inte, om beloppet är mindre än 50 mark. Beloppet har under lagens hela giltighetstid varit lika stort. I paragrafens 2 mom. föreslås att det minsta stödbelopp i motsvarighet till stegringen i prisnivån skall höjas till 100 mark.

I paragrafens 3 mom. föreslås ett stadgande om förlust av en stödpost i situationer då den inte har lyfts inom sex månader från det den stod att lyfta. Detta motsvaras i sjukförsäkringslagen bland annat av förfarandet i fråga om moderskaps-, faderskaps- och föräldrapennings.

16 §. *Utbetalning under tiden för anstalts- och familjevård.* I sak motsvarar paragrafen 10 § i den gällande lagen. Syftet med den föreslagna preciserade ordalydelsen i paragrafen är att förtydliga begreppet fortgående vård så att det motsvarar lagens ursprungliga mening. Preciseringen ändrar inte nuvarande praxis.

17 §. *Grunder för betalning av förhöjt stöd för hemvård av barn.* Kommunerna har betalt så kallade kommuntillägg utöver det lagstadgade stödet för vård av barn i hemmet. Meningen är att kommuntilläggen fortfarande skall vara beroende av kommunens prövning och stå utanför statsandelen. I paragrafen föreslås stadganden om de grunder som skall tillämpas på kommuntilläggen, så att tillägget skall kunna övertas av folkpensionsanstalten som en del av systemet med hemvårdsstöd för barn.

I paragrafens 1 mom. föreslås stadganden om de grunder enligt vilka basdel, syskonförhöjning eller tilläggsdel enligt beslut av den kommun som avses i 4 § 2 mom. enligt prövning skall kunna betalas förhöjt månatligen utöver de belopp som anges i 8 § 2 mom., 9 § 3 mom. och 11 § 1 mom. Barnets ålder är en grund som kommer i fråga för förhöjning av

basdelen. Kommunen kan således besluta att betala förhöjd basdel t.ex. för barn som inte har fyllt två år. Som grund för syskonförhöjning föreslås antalet barn. Syskonförhöjningen kunde således vara högre än 20 procent av basdelen enligt 9 § 3 mom. Syskonförhöjningen skall dock alltid vara lika stor för varje barn som ger rätt till förhöjningen. När tilläggsdelen bestäms kunde tilläggsdel till fullt belopp minskas med mindre än 15 procent av det belopp med vilket inkomsterna överskrider den inkomstgräns som anges i 11 § 2 mom. Ytterligare föreslås i paragrafens 1 mom. ett stadgande om att förhöjningen skall anses vara förhöjning av basdelen, om den inte har hänförs till en bestämd del av stödet.

Enligt 2 mom. kunde kommunen enligt avtal med folkpensionsanstalten besluta om andra grunder för bestämmande av förhöjningen än de som avses i 1 mom. Det kan t.ex. gälla att dra in syskonförhöjningen och tilläggsdelen när rätten till moderskaps- eller föräldrapenning börjar eller gradering av tilläggsdelens förhöjningsandel med anlåtande av andra inkomstgränser än den som anges i 11 § 2 mom. Folkpensionsanstalten kunde också betala kommuntillägg som har beviljats innan denna lag träder i kraft och som baserar sig på beslut av kommunen och vilkas bestämmande avviker från förhöjningsgrunderna enligt 1 mom., under förutsättning att kommunen underrättar folkpensionsanstalten om den färdigt uträknade förhöjningens belopp.

Enligt 3 mom. skall kommunens beslut fattas för viss tid eller tills vidare. Kommunen skall underrätta folkpensionsanstalten om sitt beslut samt om förlängning, återkallande eller ändring av beslutet senast två månader innan beslutet träder i kraft. Detta är en förutsättning för att folkpensionsanstalten skall kunna sköta hela verkställigheten och utbetalningen av stödet för hemvård av barn.

18 §. *Återkrav.* Stadgandet om återindrivning i 12 § i den gällande lagen föreslås ändras så att det motsvarar de allmänna principerna i socialförsäkringslagstiftningen. I paragrafens 1 mom. föreslås ett stadgande om förutsättningarna för frångående av återkrav så att återkrav i allmänhet inte kan frångås på ändamålsenlighetsgrunder. Frångående kan komma i fråga av skälighetssynpunkter om det att ett stöd har betalats utan grund inte bör anses ha berott på svikligt förfarande av förmånstagaren eller hans företrädare eller på grovt vållande. Dess-

utom kan frångående komma i fråga på grundval av den administrativa ändamålsenlighetsprincipen att det inte lönar sig att börja återkräva helt små belopp. Som i lagrummet avsedda skälighetssynpunkter kan här komma i fråga bl.a. stödtagarens försörjningsplikt, utkomstförsättningar eller andra särskilda skäl. Återkravet föreslås begränsat till högst fem år från det orsaken till att stödet betalats utan grund har kommit fram. Detta motsvarar nuvarande praxis hos de besvärmyndigheter som handlägger de förmåner som handhas av folkpensionsanstalten. I praktiken är det mycket sällsynt med sådana fall att stöd för vård av barn i hemmet måste återkrävas retroaktivt över fem års tid.

Också det stadgande om kvittning som föreslås i paragrafens 3 mom. motsvarar de principer som följs i socialförsäkringen. I sak motsvarar stadgandet det stadgande om kvittning som ingår i 12 § 2 mom. i den gällande lagen om stöd för vård av barn i hemmet.

Enligt lagstiftningen om socialskyddet som ombesörjs av folkpensionsanstalten får ett lagkraftvunnet beslut om återkrav verkställas såsom en lagkraftvunnen dom. Enligt det föreslagna 4 mom. i paragrafen behövs det inte, med avvikelse från nugällande praxis, någon ansökan om utslag från länsrätten ens i de fall att det överbetalda eller utan grund betalda stödet inte kan återkrävas genom kvittning och inte heller annars betalas på anfordran. Enligt förslaget slopas den allmänna hänvisningen till socialvårdslagen i 4 § i den gällande lagen, och bl.a. systemet för ändringssökande föreslås ändras i överensstämmelse med sjukförsäkringslagen, varför det inte på ett naturligt sätt passar in i systemet att utslag skulle sökas hos länsrätten i återkravsärendena.

19 §. *Ändringssökande.* En egen paragraf om det för rättsskyddet viktiga ändringssökandet föreslås i lagen. Enligt den skall också vid ändringssökande tillämpas de stadganden som gäller för moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen. Besvärmyndighet är då socialförsäkringsnämnden och prövningsnämnden. I vardera besvärmyndigheten är besvärstiden 30 dagar från delgivning. Besvärsskriften kan inlämnas till besvärmyndigheten eller till folkpensionsanstaltens lokalbyrå som sänder den vidare till besvärmyndigheten.

Det har ansetts vara ändamålsenligt att den föreslagna besvärsvägen skall vara densamma

som vid sökande av ändring i moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsärenden. När beredningen av överföringen av uppgifter till folkpensionsanstalten fortsätter har regeringen för avsikt att också justera regleringen av besvärsvägen vid behov. I socialförsäkringsnämnden bör dessutom i mån av möjlighet försökas garantera att behövlig sakkunskap finns vid behandlingen av de förmåner som överförs.

Enligt 4 mom. skall sökande inte ha rätt att söka ändring till den del det är fråga om grunderna för bestämmandet av en i 17 § avsedd på kommunens prövning baserad förhöjning.

Enligt 3 § i propositionen skall stadgandena i sjukförsäkringslagen också tillämpas vid undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut som är uppenbart lagstridigt eller felaktigt eller som baserar sig på bristfällig utredning. Det samma gäller vid ny handläggning av ärendet, antingen efter att ett tidigare beslut har undanröjts eller som självrättelse till stödtagarens eller sökandens fördel. Därför anses det inte längre behövt att i lagen ha ett motsvarande stadgande om rättelse av beslut om betalning av stöd, som det som ingår i 11 § i den gällande lagen om stöd för vård av barn i hemmet.

20 §. *Skyldighet att lämna uppgifter.* Enligt förslaget sammanställs i paragrafen stadgandena om olika instansers skyldighet att lämna uppgifter. Paragrafens 1 mom. gäller den som ansöker om stöd och stödtagaren. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller bl.a. i fråga om barnens ålder och antal samt vårdstättet och i fråga om de inkomstuppgifter som krävs för bestämmande av tilläggsdelen.

Enligt det föreslagna 2 mom. gäller kommunens skyldighet att lämna uppgifter den kommunal dagvården. Vidare omfattar socialnämndens skyldighet att lämna uppgifter barn som får anstalts- och familjevård, barn som har flyttat samt andra omständigheter som eventuellt påverkar utbetalningen av stödet eller stödets belopp och som kommunen känner till. Dessa uppgifter skall kommunen sända till folkpensionsanstalten utan särskild anhållan.

I paragrafens 3 mom. föreslås stadganden om skyldighet för vissa andra instanser att lämna uppgifter. Socialvårdsmyndigheternas lagstadgade rätt att få uppgifter bygger för närvarande på 56 § socialvårdslagen. Denna lag skall i fortsättningen inte tillämpas. Av

denna orsak bör ett särskilt stadgande om de berörda instansernas skyldighet att lämna uppgifter tas in i lagen.

21 §. *Sändande och utnyttjande av uppgifter i vissa fall.* Såsom redan ovan konstaterades under 5 § skall kommunen betala förskott och folkpensionsanstalten därför senast den 15 varje månad meddela kommunen det sammanlagda beloppet av stöd som under månaden betalas till dem som åtnjuter stöd för hemvård. Enligt föreslagna 1 mom. skall uppgifter om dem som den månaden får stöd och beloppen av de stöd som betalas varje månad sändas till kommunen i samband med utbetalningen av stödet.

Enligt 16 § personregisterlagen (471/87) får personuppgifter som ingår i ett personregister användas endast för det ändamål som har bestämts innan uppgifterna börjar insamlas, om inte annat följer av personregisterlagen eller av annan lag. Folkpensionsanstalten förfogar över de uppgifter som behövs för beslut om olika förmåner. För att spara in extra arbete är det administrativt ändamålsenligt att t.ex. vid beslut om tilläggsdel använda bl.a. de uppgifter som beskattaren har lämnat för beslut om grunddagpenning enligt utkomstskyddet för arbetslösa. Av denna orsak och för att säkerställa att uppgifter som har erhållits för en förmån kan användas vid avgörandet av andra beslut som gäller klienten föreslås ett stadgande om saken i paragrafens 2 mom.

22 §. *Utmättnings- och överföringsförbud.* Enligt de principer som allmänt tillämpas för socialskyddet i övrigt föreslås att utöver förbudet mot utmätning av stöd för hemvård av barn i paragrafen även intas ett stadgande om att hemvårdsstöd inte får överföras på någon annan.

23 §. *Tystnadsplikt.* En särskild paragraf om den principiellt viktiga tystnadsplikten föreslås i lagen. Detta behövs även därför att den allmänna hänvisningen till socialvårdslagen i 4 § i den gällande lagen föreslås bli slopad när paragrafen ändras.

24 §. *Brott mot tystnadsplikten.* Paragrafen innehåller ett stadgande om påföljd i samband med den ovanstående paragrafen.

25 §. *Forum för förvaltningstvister.* Utan hinder av att förarandet enligt sjukförsäkringslagen i regel skall iaktas vid verkställigheten av stödet för hemvård av barn, har det ansetts vara ändamålsenligt att i lagen ta in ett särskilt stadgande enligt vilket länsrätten också fram-

gent skall vara allmänt forum för handläggning av tvisteärenden i en tvist mellan kommuner som gäller ersättningsskyldighet, när avgörande måste sökas på något annat sätt än genom besvär i ett i 4 § avsett ärende som gäller finansieringen av en förmån. Stöd för hemvård av barn är ett alternativ till kommunal dagvård vid arrangerandet av barnets vård. Med stöd av 51 § socialvårdslagen är det länsrätten som handlägger sådana tvisteärenden mellan kommunerna som gäller skyldigheten att arrangera dagvård. För att förenhetliga förfarandet föreslås att ett motsvarande stadgande skall tas in i 25 § i denna lag.

26 §. *Närmare stadganden.* När de föreslagna ändringarna genomförs kan en del av de stadganden som nu ingår i förordningen om stöd för vård av barn i hemmet (26/85) upphävas såsom onödiga. Å andra sidan har det ansetts vara motiverat att stadga i lag om en del av de angelägenheter som nu är reglerade på lägre nivå. Eftersom antalet stadganden som därefter skulle kvarstå i förordningen är mycket litet, har det vid beredningen av lagen ansetts vara ändamålsenligt att i behövliga delar ta in också dem i den föreslagna lagen. Sålunda behöver det inte utfärdas någon förordning som motsvarar den nuvarande förordningen om stöd för vård av barn i hemmet. Det föreslås dock att i lagen skall tas in ett stadgande om fullmakt att utfärda förordning, så att de närmare anvisningar om verkställigheten av lagen som eventuellt behövs kan utfärdas genom förordning.

27 §. *Ikraftträdande.* Paragrafens 1 mom. innehåller ett ikraftträdelsestadgande.

I samband med att lagen träder i kraft måste samtidigt upphävas de stadganden som har blivit obehövliga tack vare den nya lagen. Därför föreslås i 2 mom. att lagen om stöd för vård av barn i hemmet och lagen om införande av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (25/85) jämte ändringar skall upphävas.

28 §. *Tillämpning av vissa stadganden.* Av paragrafens 1 mom. framgår att det belopp per kalendermånad som avses i 8 § 2 mom. i lagen och det belopp för inkomstgränsen som avses i 11 § 2 mom. motsvarar det löneindextal som enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställts för 1992.

För övergångsfasen när lagen träder i kraft har det ansetts vara befogat att i paragrafens 2 mom. ta in ett stadgande om att om det i någon annan lag eller författning på lägre nivå

hänvisas till lagen om stöd för vård av barn i hemmet, som nu föreslås bli upphävd, skall hänvisningen i tillämpliga delar anses avse motsvarande stadgande i den nya lagen.

Om rätten till stöd för hemvård börjar innan denna lag träder i kraft, avgörs enligt föreslagna 3 mom. de ärenden som gäller stödet fortsättningsvis av kommunens socialnämnd och på det tillämpas för den tid som är i fråga den tidigare lagstiftning som anges i 27 § 2 mom. i denna lag och som föreslås bli upphävd.

29 §. *Övergångsstadganden.* För tydlighetens skull föreslås att i paragrafen skall tas in ett stadgande enligt vilket stöd för vård av barn i hemmet som betalas när denna lag träder i kraft, d.v.s. från och med den 1 januari 1993 ändras till stöd enligt denna lag.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett stadgande om att kommunerna innan den nya lagen träder i kraft skall lämna folkpensionsanstalten de uppgifter som de har och som gäller stödet.

1.2. Lag om barndagvård

11 a § 2 mom. Den 11 a § i lagen om barndagvård har förändrats med lagstiftningen, som träder i kraft rörande paragrafens 2 mom. den första januari 1993 (631/91). I 2 mom. stadgas om rätt för ett barns föräldrar eller andra vårdnadshavare att till dess barnet fyller fyra år efter eget val få antingen en av kommunen anordnad dagvårdsplats eller stöd enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet. Det föreslås att 1 § 1 mom. lagen om stöd för hemvård av barn skall utformas så att i det understryks att stödet för hemvård av barn har naturen av ett alternativ till kommunal dagvårdsplats såsom en del av det socialservicesystem som på annat sätt stöder arrangemang för vården av barn. Den föreslagna ändringen förutsätter att en motsvarande precisering görs i 11 a § 2 mom. lagen om barndagvård.

2. Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna skall träda i kraft den 1 januari 1993. Mera detaljerade stadgandet om införandet av lagen om stöd för

hemvård av barn ingår i 27—29 §§ i lagförslaget.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om stöd för hemvård av barn

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Val av vårdform

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavarna för ett i Finland faktiskt bosatt barn som inte har fyllt fyra år har rätt att få stöd för hemvård av barn för att ordna vården av barnet på något annat sätt, om de inte för ordnande av vården av barnet väljer en av kommunen enligt 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård (36/73) ordnad dagvårdsplats.

2 §

Stöd för hemvård av barn

Med stöd för hemvård av barn avses i denna lag ett ekonomiskt stöd som betalas till föräldrarna till eller andra vårdnadshavare för ett barn som inte har fyllt fyra år för ordnande av vården av barnet. Stödet består av en basdel, en syskonförhöjning och en tilläggsdel.

3 §

Verkställighet

Folkpensionsanstalten handhar uppgifterna enligt denna lag.

Vid verkställigheten av denna lag skall i tillämpliga delar iakttas vad sjukförsäkringslagen (364/63) stadgar om verkställigheten av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, om inte något annat stadgas i denna lag.

4 §

Finansiering

Kommunen betalar ersättning till folkpensionsanstalten för de kostnader som föranleds av stöd som har betalats enligt denna lag.

Den ersättning som kommunen skall betala bestäms varje månad på basis av de stöd som

skall betalas till de stödtagare som enligt lagen om befolkningsböcker (141/69) har hemort i kommunen den 1 i månaden. Om stödtagaren på grund av studier, arbete eller andra motsvarande orsaker vistas annanstans än i sin hemkommun och hans hemort enligt 10 § lagen om befolkningsböcker inte förändras av denna orsak, utgör den till honom betalda stöden dock grund för ersättningen för kostnaderna till den kommun där han vistas den 1 i månaden.

Från ersättningen för kostnaderna skall dras av skillnaden mellan de kostnader som kommunen tidigare har ersatt och det utbetalda stödet samt återkrävt stöd.

5 §

Betalning av förskott

Folkpensionsanstalten skall senast den 15 varje månad meddela kommunen det sammanlagda beloppet av stöd som under månaden betalas till dem som åtnjuter stöd för hemvård.

Kommunen skall på grundvalen av det meddelande som nämns i 1 mom. senast den 20 i samma månad till folkpensionsanstalten så som anstalten bestämmer i förskott betala det belopp som anges i 1 mom.

6 §

Verksamhetsutgifter

De verksamhetsutgifter som verkställigheten av denna lag orsakar räknas som verksamhetsutgifter för folkpensionsanstalten.

7 §

Förhållandet till andra lagar

På de utgifter som denna lag orsakar kommunen tillämpas lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (/), om inte något annat stadgas genom lag.

Den i 1 mom. angivna lagen tillämpas dock inte på utgifter för förhöjt stöd för hemvård av barn enligt 17 §.

8 §

Basdel

Ett villkor för basdel är att det i familjen finns ett barn som inte har fyllt fyra år och som inte vårdas i sådan av kommunen ordnad dagvård som avses i 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård. Basdel betalas inte för den tid för vilken familjen har rätt till moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, betalas stöd dock inte innan den ovan avsedda tiden enligt sjukförsäkringslagen har upphört. Basdel betalas inte heller för tiden för utbetalning av särskild moderskapspenning.

Basdelen är 1 951 mark per kalendermånad.

Basdelens belopp justeras kalenderårsvis enligt det löneindextal som varje år fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare (395/61).

9 §

Syskonförhöjning

Ett villkor för syskonförhöjningen är att det i familjen utom det barn som ger rätt till basdel finns ett eller flera barn som inte har fyllt sju år och som inte vårdas i dagvård som kommunen ordnar enligt 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård. En av kommunen ordnad dagvård på högst 5 timmar för barn i åldern 3—6 år utgör dock inte hinder för syskonförhöjning.

Om en familj som får syskonförhöjning börjar få särskild moderskaps-, moderskaps- eller föräldrapenning, betalas syskonförhöjningen fortfarande utan hinder av de nämnda förmånerna eller faderskapspenning. Om familjens föräldrapenningsperiod har förlängts på grund av att flera barn än ett har fötts samtidigt och den föräldrapenning som familjen får är mindre än det beräknade sammanlagda beloppet av basdelen och syskonförhöjningen av familjens stöd för hemvård av barn, betalas syskonförhöjning till familjen. För tiden förlängningen av föräldrapenningsperioden betalas dock i syskonförhöjning skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av basdelen och syskonförhöjningen av stödet för hemvård av barn och föräldrapenningen. Om familjen

har fått syskonförhöjning före förlängningen av föräldrapenningsperioden, kan syskonförhöjning betalas enligt de tidigare grunderna, om detta är förmånligare för familjen.

Syskonförhöjningen är 20 procent av den i 8 § 2 mom. angivna basdelen för varje barn som ger rätt till förhöjning.

10 §

Tilläggsdel

Ett villkor för tilläggsdel är att ett i 8 § 1 mom. angivet barn huvudsakligen sköts i sitt eget hem av någondera av föräldrarna eller någon annan vårdnadshavare och att familjens skattepliktiga inkomster i månaden inte överstiger den gräns som ger rätt till tilläggsdel. Om en familj som får tilläggsdel börjar få särskild moderskaps-, moderskaps- eller föräldrapenning, betalas tilläggsdelen på samma villkor utan hinder av dessa förmåner eller faderskapspenning. Om föräldrapenningsperioden för en familj som uppfyller de ovan nämnda villkoren, men som inte ännu får tilläggsdel, har förlängts på grund av att flera barn än ett har fötts samtidigt, betalas till familjen tilläggsdel också för tiden för förlängningen av föräldrapenningsperioden.

11 §

Tilläggsdelens belopp

Tilläggsdelens fulla belopp är 80 procent av den grunddel som anges i 8 § 2 mom.

Tilläggsdel till fullt belopp beviljas en familj vars skattepliktiga inkomster är högst 4 535 mark i kalendermånaden. Om familjens skattepliktiga inkomster är större minskas tilläggsdelen till fullt belopp med 15 procent av det belopp med vilket familjens skattepliktiga inkomster överstiger 4 535 mark per kalendermånad.

Den i 2 mom. avsedda inkomstgränsen justeras kalenderårsvis enligt det löneindextal som varje år fastställs för tillämpningen av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Vad som vid tillämpningen av denna lag avses med skattepliktiga inkomster stadgas i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1240/88). Tilläggsdelen bestäms i motsvarighet till situationen vid utbetalningstidpunkten på grundvalen av antingen uppskattade inkomster eller inkomster som annars kan konstateras. När tilläggsdelen bestäms beaktas dock inte som inkomster det stöd för hemvård av barn

som fastställandet av tilläggsdelen avser. Om tilläggsdelen betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen, beaktas av denna förmån på motsvarande sätt såsom inkomst endast den del som överstiger det beräknade sammanlagda beloppet av basdelen av stödet för hemvård av barn och de syskonförhöjningar som eventuellt betalas till familjen.

Tilläggsdelens belopp skall justeras, om de inkomster som påverkar tilläggsdelen har förändrat väsentligt. Folkpensionsanstalten bestämmer vad som avses med väsentlig förändring.

12 §

Ansökan. Beviljande

Stöd för hemvård av barn söks hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Stöd beviljas inte utan något särskilt skäl retroaktivt för en längre tid än sex månader före ansökan.

Stöd beviljas inte för en kortare tid än en månad.

13 §

Stödtagare

Stöd för hemvård av barn betalas till den förälder eller andra vårdnadshavare som har angivits såsom stödtagare och i vars vård barnet är. Om stödet omfattar tilläggsdel, betalas stödet till den förälder eller andra vårdnadshavare som faktiskt sköter barnet hemma. Om det uppstår oklarhet om vem som är stödtagare, betalas stödet till den såsom stödtagare angivna person som huvudsakligen sörjer för barnets vård och fostran.

Om någon annan person än en som avses i 1 mom. sörjer för barnets vård och fostran, kan stödet betalas till denna, om det finns särskilda skäl.

14 §

Utbetalning

Stöd för hemvård av barn betalas räknat från den första vardagen efter utgången av den tid som avses i 8 § 1 mom. eller när de andra villkoren för stödet uppfylls.

Stödet betalas till dess barnet fyller fyra år. Utbetalningen av stödet upphör också när ett

barn som inte har fyllt fyra år övergår till kommunal dagvård eller när de andra villkoren för stödet inte längre uppfylls.

Om stödet på grund av att den tid som stadgas i 8 § 1 mom. upphör eller börjar inte betalas för en hel kalendermånad, betalas i stöd 1/25 av dess belopp för varje vardag för vilken familjen har rätt till stödet.

15 §

Betalningssätt. Förlust av stödpost

Stöd för hemvård av barn betalas månatligen i efterskott in på det konto som sökanden meddelar i en penninginrättning i Finland. Betalningsdag är den sista vardagen i varje kalendermånad. En enskild stödpost kan dock betalas också på något annat sätt, om det inte är möjligt att betala in stödet på kontot eller om sökanden eller stödtagaren anger någon särskild orsak som folkpensionsanstalten godkänner.

Beloppen av de stöddelar som skall betalas avrundas var för sig till hela mark så att om den del som överstiger ett helt markbelopp är 50 penni eller mindre, sänks beloppet till närmaste hela mark, och om den är större än 50 penni, höjs beloppet till närmast högre hela mark. Om en post skulle vara mindre än 100 mark, betalas stödet inte.

Stödtagaren förlorar en stödpost som inte har lyfts inom sex månader från det den har kunnat lyftas, om det inte av särskilda skäl anses skäligt att besluta något annat.

16 §

Utbetalning under tiden för anstalts- och familjevård

Stöd för hemvård av barn betalas inte för barn som är i fortgående anstaltsvård eller därmed jämförbar vård för den vårdtid som överstiger tre månader. Med anstaltsvård och därmed jämförbar vård avses sjukhus-, anstalts- eller familjevård som ordnas av en kommun eller ett kommunalförbund och som ingår i underhåll. I fråga om ett barn som omhändertagits med stöd av barnskyddslagen (683/83) upphör utbetalningen av stödet när barnets vård och fostran har ordnats utom hemmet.

17 §

Grunder för betalning av förhöjd stöd för hemvård av barn

Utan hinder av vad 8 § 2 mom., 9 § 3 mom. och 11 § 1 mom. i denna lag stadgar om basdelens, syskonförhöjningens och tilläggsdelens belopp, kan dessa delar av stödet enligt beslut av den kommun som avses i 4 § 2 mom. betalas förhöjda. Grund för höjning av basdelen kan vara barnets ålder och grund för höjning av syskonförhöjningen antalet barn. När tilläggsdelen bestäms kan tilläggsdel till fullt belopp minskas med mindre än 15 procent av det belopp med vilket inkomsterna överskrider den i 11 § 2 mom. angivna inkomstgränsen. Om förhöjningen av stödet inte har hänförts till en bestämd del av stödet, anses den vara förhöjning av basdelen.

Kommunen kan enligt avtal med folkpensionsanstalten också besluta om andra grunder för bestämmande av förhöjningen än de som avses i 1 mom.

Kommunens beslut kan fattas för viss tid eller tills vidare. Kommunen skall underrätta folkpensionsanstalten om sitt beslut samt om förlängning av beslutets giltighetstid eller om återkallande eller ändring av beslutet senast två månader innan beslutet träder i kraft.

18 §

Återkrav

Om stöd för hemvård har betalats utan grund eller till ett för stort belopp, skall det utan grund betalda stödet återkrävas. Ett stöd kan dock inte återkrävas, om det har betalats tidigare än fem år före det orsaken till att stödet betalades utan grund kom fram.

Återkrav kan frångås helt eller delvis, om det att stödet betalades utan grund inte berodde på svikligt förfarande av förmånstagaren eller hans företrädare eller om det utan grund betalda beloppet är litet.

Belopp som skall återkrävas kan kvittas mot stödposter som senare skall betalas till mottagaren.

Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav får verkställas såsom en dom med laga kraft.

19 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med folkpensionsan-

staltens beslut får söka ändring i det hos socialförsäkringsnämnden och den som är missnöjd med nämndens beslut hos prövningsnämnden. Om socialförsäkringsnämnden och prövningsnämnden stadgas i sjukförsäkringslagen.

Besvärsskriften skall lämnas in till folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller besvärmyndigheten inom 30 dagar från det besväranden har fått del av beslutet.

Folkpensionsanstaltens beslut skall trots ändringssökande följas till dess saken har avgjorts genom ett beslut med laga kraft.

Ändring får inte sökas genom besvär i folkpensionsanstaltens beslut om beviljande av stöd till den del beslutet gäller grunderna för bestämmande av förhöjning enligt 17 §.

20 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Den som ansöker om stöd för hemvård är skyldig att meddela folkpensionsanstaltens lokalbyrå de uppgifter som behövs för beviljande av stödet, så som folkpensionsanstalten bestämmer. Stödtagaren är också skyldig att meddela alla förändringar som påverkar stödet.

Kommunen skall underrätta folkpensionsanstalten, om ett barn som har rätt till stöd för hemvård av barn får en i 1 § 2 eller 3 mom. lagen om barndagvård avsedd dagvårdsplats, om sådan vård upphör eller om kommunen känner till att barnet är i anstalts- eller familjevård som avses i 16 § i denna lag eller har flyttat till en annan kommun, samt om andra omständigheter som påverkar utbetalningen av stödet eller stödets belopp och som kommunen möjligen känner till.

Statliga, kommunala och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalter, pensionsstiftelser, arbetsgivare samt sjukhus och andra vårdinrättningar är skyldiga att avgiftsfritt lämna folkpensionsanstalten och besvärmyndigheterna enligt denna lag uppgifter som de förfogar över och som behövs för avgörande av ärenden som gäller stöd för hemvård.

21 §

Sändande och utnyttjande av uppgifter i vissa fall

I samband med utbetalningen av stödet sänder folkpensionsanstalten kommunerna

uppgifter om de personer som den månaden får stöd och om beloppen av de stöd som betalas.

Folkpensionsanstalten har när den avgör ärenden enligt denna lag rätt att också utnyttja uppgifter som den erhållit för avgörande av andra förmåner som den har hand om.

22 §

Utmättnings- och överföringsförbud

Stöd för hemvård får inte mätas ut.

Ett avtal som avser att överföra en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

23 §

Tystnadsplikt

De som handhar uppgifter enligt denna lag får inte utan tillstånd av den som saken gäller röja en enskilds eller en familjs hemlighet, som de på grundvalen av sin ställning eller uppgift har fått veta.

Det som stadgas i 1 mom. hindrar inte att saken delges den som enligt lag har rätt att få vetskap om saken.

24 §

Brott mot tystnadsplikten

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt 23 § skall för *brott mot tystnadsplikten i fråga om stöd för hemvård* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för en gärning som anges i 1 mom., om inte sakägaren har anmält gärningen till åtal.

25 §

Forum för förvaltningstvister

Om avgörande i ett ärende som avses i 4 § söks på något annat sätt än genom besvär i fråga om tvist mellan kommuner om ersättningsskyldighet, avgörs ett sådant tvisteärende av den länsrätt inom vars område den sökande kommunen finns.

26 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs lagen den 11 januari 1985 om stöd för vård av barn i hemmet (24/85) och den samma dag givna lagen om införande av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (25/85) med senare ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

28 §

Tillämpning av vissa stadganden

Beloppet av den basdel som avses ovan i 8 § 2 mom. och den i 11 § 2 mom. angivna inkomstgränsens belopp motsvarar det löneindextal som enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställts för 1992.

Om det i en lag, en förordning eller ett beslut, som givits eller meddelats före ikraftträdande hänvisas till lagen om stöd för vård av barn i hemmet, som upphävs enligt 27 § 2 mom., skall hänvisningen i tillämpliga delar anses avse motsvarande stadgande i denna lag.

Om rätten till stöd för hemvård börjar innan denna lag träder i kraft, skall socialnämnd avgöra de ärenden som gäller stödet med tillämpning av den tidigare lagstiftning som nämns i 27 § 2 mom. beträffande den tid som är i fråga.

29 §

Övergångsstadganden

Stöd för vård av barn i hemmet som betalas när denna lag träder i kraft ändras från och med den 1 januari 1993 utan ansökan till stöd enligt denna lag.

Kommunerna skall före ikraftträdandet till folkpensionsanstalten överlämna de uppgifter som de besitter och som gäller stödet.

2.

L a g

om ändring av 11 a § lagen om barndagvård

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73) 11 a § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 5 april 1991 (630/91), som följer:

11 a §

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavarna för ett barn som inte har fyllt fyra år och som inte för ordnande av vården av barnet väljer en dagvårdsplats som kommunen anordnar enligt 1 mom., har för ordnande av barnets vård på

något annat sätt rätt att få stöd enligt lagen om stöd för hemvård av barn (/).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 3 april 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Eeva Kuuskoski*

2.

Lag**om ändring av 11 a § lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 januari 1973 om barndagvård (36/73) 11 a § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 5 april 1991 (630/91), som följer:

Gällande lydelse

11 a §

Barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare kan till dess barnet fyller fyra år efter eget val få antingen av kommunen anordnad dagvårdsplats enligt 1 mom. eller stöd enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85).

Föreslagen lydelse

11 a §

Föräldrarna till eller andra vårdnadshavarna för ett barn som inte har fyllt fyra år och som inte för ordnande av vården av barnet väljer en dagvårdsplats som kommunen anordnar enligt 1 mom., har för ordnande av barnets vård på något annat sätt rätt att få stöd enligt lagen om stöd för hemvård av barn (|).

-----
*Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-
sätter får vidtas innan den träder i kraft.*
